

Suomen Jääpalloliitto SJPL

Pekka Liikanen, toiminnanjohtaja olosuhdevaliokunnan jäsen (Helsinki)

Topiantti Äikäs, SJPL:n Liittohallituksen ja olosuhdevaliokunnan jäsen (Oulu)

Muistio 16.11.2007

Optimaalinen jääpallohalli

Tässä muistiossa on käsitelty Suomeen rakennettavien jääpallohallien toteutusta ja suunnittelua koskeva näkökulmia. Muistion alussa on kuvattu tiivistetysti niitä tekijöitä, joita jääpallohallin suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava. Suomen jääpallo elää murroskautta. Harrastajamäärien kasvun esteenä ovat heikot harrastusmahdollisuudet. Lasten ja nuorten kiinnostus lajia kohtaan voidaan pitää yllä vain ajanmukaisten harrastusmahdollisuuksien kautta.

Suomeen on rakennettava nopealla (3–5 vuoden) aikataululla vähintään kolme kansainväliset mitat täyttävää jääpallohallia. Niiden toteuttamiseksi on löydettävä uusia paikallisia ratkaisuja. Toteutuksessa voidaan myös hyödyntää olemassa olevia isoja tekojääkenttiä. Jääpallohallien rakentamisessa on huomioitava koko maan kattava halliverkosto. Nopealla aikataululla jääpallohallit on rakennettava pääkaupunkiseudulle (Helsingin Myllypuroon), Itä-Suomeen (Mikkeliin, Lappeenrantaan tai Varkauteen) sekä Oulun seudulle (esim. Raksilan tai Heinäpään urheilukeskuksiin). Pidemmän (6–10 vuoden) aikataululla jääpallohallien verkostoa voidaan laajentaa Keski-, Länsi- ja Lounais-Suomeen (Jyväskylä, Pori ja Turku). Myös muut pohjoisen Suomen (Kalajokki) ja Ruotsin (Haaparanta, Kalix) jääpallohallien toteuttamista on tuettava eri keinoin.

Näin toimien saadaan jääpallon pariin tuhansia uusia harrastajia: aktiiveja lasten ja nuorten sekä poika- että tyttöpelajia, kilpatason urheilijoita sekä muita jääpallotoimijoita. Jääpallohallien rakentaminen on myös edellytys sille, että Suomi pysyy mukana lajin muussa kehityksessä – sekä Venäjällä että Ruotsissa jääpallohalleja rakennetaan aktiivisesti.

Optimaalinen jääpallohalli – tiivistelmä:

Pelialue

Jääpallon harrastamisen ja kilpaurheilun näkökulmasta pelialueen tulee täyttää kansainvälisten kilpaurheilumääräykset sekä sen on oltava käytettävissä suurimman osan vuotta jääpallon harrastamiseen. Pelialueen on oltava myös perusratkaisultaan sekä turvallinen että energiataloudellisesti hyvin suunniteltu.

Huoltotilat

Jääpallohallia on voitava käyttää monipuolisesti sekä jääpallon että muiden urheilutapahtumien että muiden yleisötapahtumien (messut, konsertit jne.) kannalta. Huoltotilat on suunniteltava monikäyttöisiksi ja riittävän kapasiteetin turvaamiseksi.

Katsomo ja muut yleisötilat

Jääpallon kilpailutapahtumien kannalta katsomotilat on suunniteltava vähintään noin 4 000 katsojan tarpeisiin. Nykytiedon valossa arvioituna tuo katsomokapasiteetti on realistinen Suomessa tapahtuviin ottelutapahtumiin. Myös jääpallohallin muiden yleisöpalveluiden osalta on kiinnitettävä huomiota riittävän palvelukapasiteetin turvaamiseen.

Jääpallohalli

1. Pelialue ja urheilutapahtumaan liittyvät tilat

1.1 Jääpallon pelikentän (jääalueen) koko

105x65 m (jääalueen koko). Tarkat mitat ja kenttäpiirrokset löytyvät OPM:n julkaisusta "Liikuntapaikkojen mitat ja merkinnät".

1.2 Valaistus

Minimivalaistusteho on 700 lux. Valojen on oltava vähintään 12 metriä jäänpinnan yläpuolella.

1.3 Turvallisuus (suoja-alueet jääalueen ulkopuolella)

Kentän pitkällä sivuilla tulee olla yksi metri (1 m) jäätä sivulaidan (sivurajan) jälkeen sekä vähintään yhden metrin (1 m) turva-alue, joka on päällystetty kumimatolla ("tartan"). Sivulla ei saa olla vaarallisia ulokkeita tms. esineitä, ja esim. vaihto- ja jäähyaitioiden sekä kenttätoimitsijoiden on sijaittava katsomorakenteiden sisällä.

Kentän päädyissä on varattava vähintään neljä metriä (4 m) jäätä päätyrajan jälkeen sekä kolme metriä (3 m) kumimatolla päällystetty turva-alue.

Pelaajien sekä tuomariston pitää päästä kentälle suoraan pukuhuoneista.

Katsomorakenteiden alkamiskorkeus on yksi metri (1 m) jäänpinnan yläpuolelta.

Hallissa on oltava järjestyssäännöt, missä määritellään mm.

- sisäänpääsy
- tapahtuman peruuttaminen tai siirtäminen
- erilaiset suositukset, kiellot ja rangaistukset koskien mm. kentällemenoa, esineiden heittäilyä, solvaavaa kielenkäyttöä, rasistista käyttäytymistä jne.
- kielletyt esineet ja aineet (päihdyttävät aineet, ampuma-aseet ja patruunat, räjähteet, terä- ja lyömäaseet, ilitulitteet, soihdut jne.).
- muut katsomomääräykset

Hallissa tulee olla pelastus-, poliisi tai rakennustarkastusviranomaisten antama hyväksyntä yleisötilaisuuksien kuten jalkapallo-otteluiden järjestämiseen.

Hallin kaikki yleiset kulkuväylät ja portaat, samoin kuin katsomosta pelikentälle johtavat portit ja hallilta ulos johtavat portit ja ovet tulee merkitä selvästi ja stadionin muista rakenteista erottuvasti.

Katsomonosat on tarvittaessa kyettävä erottamaan erillisiin sektoreihin, kuten turvallisuussuunnitelmassa on määritelty.

Muutoin noudatetaan yleisiä jäähallien rakentamisohteja ja suosituksia huomioiden jääpallohallin rakenteellinen koko sekä tekniset vaatimukset.

1.4 Jääpallohallin käyttö ja käyttäjät

Jääpallohallin pääasiallinen käyttö on jääpallon harjoittelu, harrastaminen ja lajin kilpaurheilutapahtumat. Pääasiallinen käyttö sijoittuu alkusyksystä loppukevääseen. Kesäaikana jääpallohallia voidaan käyttää muihin urheilun ja tapahtumien tarpeisiin (jalkapallo, pesäpallo, messut, konsertit jne.)

Ensisijaisia käyttäjiä koskevat tilat voidaan määritellä seuraavasti: riittävä jääala turva-alueineen, pukuhuone- ja pesutilat sekä katsomo- ja muut yleisöpalvelutilat. Niitä on määritelty edellä.

1.5 Pelaajien aitiot

Pelaajien vaihtoaitioiden on oltava riittävän kokoiset ja joukkueen huollon tarvikkeet (mailat, ensiaputarvikkeet jne.) on mahdollista aitoon varattuun tilaan. Pelaaja-aitioon on mahdollista kaikkiaan 10 henkeä istumaan siten, että heillä on esteetön näkyvyys kentälle.

1.6 Toimitsija- ja rangaistusaitiot

Jääalueen keskikohdalla sijaitsee toimitsijatila sekä rangaistusaitiot ("jäähypenkit"). Toimitsijatila on oltava riittävä ja sieltä on oltava esteetön näkyvyys kentälle. Kenttäkuulutukset tapahtuvat tästä tilasta, ja tila on varustettava langattomilla viestintävälineillä sekä tuomaritoiminnan että muun kenttäpalveluiden kannalta.

Rangaistusaitiot on oltava eristetty joukkueiden vaihtoaitioista ja niihin on varattava tilaa neljälle pelaajalle. Rangaistusaitiot on kytketty toimitsijatilaan (jäähyn keston valvonta jne.).

2. Huoltotilat

2.1 Yleiset huoltotilat

Optimaalisessa jääpallohallissa on varattu sekä jään hoitoon että ensi- ja toissijaisten käyttäjien kannalta oikeat tekniset tilat. Kentän hoitoon liittyvät tilat määritellään siten, että ne koskevat jääntekokoneistoa (kompressoreja jne.), jään huoltoon kuuluvien laitteiden (kahden jääkoneen) tiloja sekä muita hallin rakennusteknisiä tiloja (LVIS).

2.2 Pukuhuoneet

Joukkuekohtaisia pukuhuoneita tulisi olla kaikkiaan kuusi kappaletta. Niiden koko määräytyy muun jääpallohallin teknisen rakenteen mukaan. Optimaalisesti ajateltuna pukuhuoneen koko tulisi olla vähintään 12 x 12 metriä ja tilan muoto tulisi olla mieluummin neliö kuin suorakaide.

Pukuhuoneissa on oltava kumipäälysteinen lattia, asianmukaiset penkit sekä runsaasti naulakoita ja hyllyjä varusteita varten. Pukuhuoneista on suora kulku jääalueelle sekä peseytymistiloihin. Myös ensiaputila tulisi sijaita pukuhuoneiden välittömässä läheisyydessä. Luonnollisesti ovet saadaan lukittua käytön aikana.

2.3 Pesuhuoneet

Suihkujen ja muiden peseytymistilojen osalta noudatetaan yleisiä liikuntapaikkarakentamisen suosituksia. Suihkujen määrä on oltava riittävä. Myös normaaleja pesuaitaita on oltava peseytymistiloissa riittävästi.

2.4 Kuivaushuoneet

Varusteiden kuivattamiseen varataan kaksi erillistä tilaa, joiden ilmanvaihto-, vesi- ja lämmitysjärjestelmä rakennetaan erillisiksi hallin muusta LVI-tekniikasta. Kuivaushuoneita käytetään pelaajien varusteiden kuivaamiseen ja osin myös säilyttämiseen.

2.5 Varusteiden pesuhuone

Halliin varataan lisäksi erillinen varusteiden pesuhuone, joka varustetaan riittävällä pesukone- ja kuivausrumpukapasiteetilla.

2.6 Teroitus- ja yleisvälinehuolto

Jääpallohalliin varataan kaksi erillistä luistinten teroitushuonetta. Toinen, ns. pääteroitushuone sijaitsee pukuhuoneiden välittömässä läheisyydessä ja siellä sijaitsevat joukkueiden pääasialliset luistinten teroituskoneet (muotoilukone, toinen teroituskone) sekä muut yleisvälinehuollon tarvikkeet. Toinen teroitushuone sijoitetaan välittömästi kentän yhteyteen, jossa voidaan pelin aikana nopeasti teroittaa pelaajan luistimet tai tehdä muita pieniä huoltotoimenpiteitä pelien aikana.

2.7 Erotuomareiden ja opettajien tilat

Pukuhuoneiden yhteyteen suunnitellaan neljä erillistä pienempää (esim. 7 m x 3 m) pukuhuonetta erotuomareiden ja opettajien sekä liikunnanohjaajien käyttöön. Näihin tiloihin suunnitellaan omat peseytymis- ja wc-tilat.

2.8 Ensiapu- ja lääkintähuone sekä dopingtila

Ensiapuhuone suunnitellaan siten, että se palvelee sekä pelaajien mahdollisia loukkaantumisia että yleisön (ottelutapahtumat, muut tapahtumat kuten konsertit jne.) ensiaputarpeita. Suunnittelussa ja toteutuksessa noudatetaan yleisiä terveysviranomaisten määräyksiä. Lisäksi huomioidaan esteetön kulku hallin huoltosisäänkäynnille (hälytysajoneuvoja varten).

Jääpallohallissa on oltava oma, erillinen ensiaputila, josta on ottelutapahtumien aikana ainakin seuraava varustus:

- hätäensiavun antamiseen käytettävä välineistö (pienet ompelutoimenpiteet jne.)
- hoitovuode
- vesipiste

Pukuhuoneiden yhteyteen varaan myös dopinghuone doping-näytteen antamiseen. Sen suunnittelussa ja toteutuksessa noudatetaan Suomen Antidopingtoimikunnan ohjeita ja määräyksiä.

2.9 Kuntosali ja lihashuoltotila

Joukkueiden ja hallin ensisijaisten käyttäjien tarpeiden mukaan jääpallohalliin suunnitellaan myös erillinen kuntosalitila sekä siihen ja pukuhuoneisiin kytkeytyvä hieronta- ja lihashuoltotila. Kuntosali varustetaan lihas- ja voimaharjoitteluun tarkoitetuilla välineillä (joko ketju- tai ilmanvastuslaitteet) sekä kunto- tai ns. spinningpyörillä ja soutulaitteilla (yhteensä 15 kpl). Niitä käytetään ensisijassa urheilijoiden lihasten lämmittelyyn ja verryttelyyn ennen harjoitus- ja pelitapahtumia.

Hieronta- ja lihashuoltotilaan tulee mahtua kaikkiaan 4–6 erillistä hierontapöytää (liikuteltava malli) ja tila tulee järjestää eristettäväksi niin, että eri sukupuolta olevat urheilijat voivat käyttää sitä helposti.

2.10 Median tilat

Jääpallohallissa on oltava sopivat lehdistötilat (työskentelytila ja lehdistötilaisuustila).

TV-kalustolle on suunniteltava omat paikat. Pääkameran paikka on sijaittava 5–10 m kentän yläpuolella; sivulla alempana tulee olla kaksi kamerapaikkaa. Kamerapaikat tulee olla myös maalien takana ja yksi vaihtoaitioiden edessä. Lisäksi on huomioitava haastattelupiste ja selostamo. Tarvittavan sähkövirran riittävyys on varmistettava. Jään tulee olla mielellään maalattu valkoiseksi. Tekniikan autoille on varatut omat paikat hallin huoltosisäänkäynnin läheisyydestä.

TV- ja radioselostukselle on suunniteltava omat eristetyt tilat joko katson yläosasta tai katsomon vastapuoleiselta kentän sivulta. Suunnittelussa on huomioitava, että selostamotiloja varataan riittävästi

3 Katsomo- ja muut yleisötilat

3.1 Katsomot

Optimaalisen jääpallohallin katsomon minimimäärä on 3800 henkeä. Katsomossa on ns. kuppi-istuimet. Katsomon joka osasta tulee olla hyvä näkyvyys pelialueelle, joten katsomo tulee suunnitella riittävän ”jyrkäksi” (kuitenkin voimassa olevat turvallisuusmääräykset huomioiden).

Liikuntarajoitteisille katsojille on varattava helppokulkuiset, mukavat ja turvalliset paikat katsomossa. Niille kulkeminen ja poistuminen on tapahduttava kaikissa olosuhteissa turvallisesti.

Lisäkatsomoita voidaan organisoida liikuteltavien katsomo-osilla, jotka voidaan sijoittaa esim. pelialueiden pätyihin.

3.2 Kutsuvieraskatsomo

Pääkatsomon keskiosaan varaan erillinen osa, jota voidaan käyttää määrätyissä ottelutapahtumissa kutsuvieraskatsomona (esim. kansainväliset arvo-ottelut, Suomen mestaruuden finaaliottelut jne.).

3.3 Lehdistökatsomo

Pressikatsomo voidaan osoittaa joko pääkatsomosta tai toiselta kentän pitkältä sivulta. Myös valokuvaus sekä bloggaus (”on-line” kirjoittaminen) tulee huomioida pressikatsomon suunnittelussa (tietoliikenneyhteydet).

3.4 Yleisön taukotilat: elintarvikkeiden myynti ja wc-tilat

Ottelutapahtumien aikana yleisön tiloissa on huomioitava riittävät kulkutilat.

Hallissa on oltava riittävästi ruoan ja juomien myyntipisteitä. Ne on sijoitettava siten, ettei myyntitoiminta häiritse yleisön kulkua katsomoissa, eikä tuki sisääntulo- ja poistumisväyliä katsomoissa ja porteilla. Elintarvikkeiden myynti- ja valmistuspisteiden suunnittelussa on huomioitava voimassaolevat viranomaismääräykset.

Hallissa on oltava riittävä määrä valoisia, siistejä ja hygieenisia WC-tiloja molemmille sukupuolille. WC-istuinten minimimäärät: kaksi naisille ja kaksi miehille/1000 katsojaa. WC-tiloissa tulee olla kylmää vettä ja käsipyyhkeitä/ käsienkuivauslaitteita. Suositus 1000 katsojaa kohden: viisi WC-istuinta ja kahdeksan urinaalia miehille ja viisi WC-istuinta naisille.

3.5 Lipunmyyntitilat, sisääntulo, poistumistiet

Lipunmyyntitilojen osalta suunnittelussa on huomioitava riittävä kapasiteetti sekä urheilu- ja muiden tapahtumien osalta. Myös rahan käsittelyyn sekä korttimaksujen suorittamiseen on kiinnitettävä huomiota. Optimaalisesti ajateltuna pääsylipun ostaminen tapahtuu hallin sisäpuolella.

Muutoin sisääntulo on järjestettävä turvallisesti ja sujuvasti. Ottelutapahtumassa yleisön kulku järjestetään niin, että sisääntulosta siirrytään välittömästi katsomotiloihin. Sama koskee (hätä-) poistumisteitä.

3.6 Henkilökuntaa ja hallin huoltoa palvelevat tilat

Jääpallohallin vakituinen henkilökunta mitoitetaan olemassa olevien viranomaismääräysten mukaan ja henkilöstölle varataan omat sosiaali-, tauko- ja työskentelytilat.

Lisäksi on huomioitava tilapäisen henkilökunnan sosiaali- ja työskentelytilatarpeet. Erityisesti nämä on huomioitava sekä ”tavallisten” että merkittävien ottelu- ja muiden tapahtumien yhteydessä. Tilapäisen henkilöstön (esim. vapaaehtoistyöntekijöiden) tiloissa voidaan hyödyntää pukuhuoneita.

Jätehuollon tarpeet huomioidaan riittävällä kapasiteetilla.

3.7 Toimisto- ja valvontatilat

Jääpallohallissa on oltava myös tarvittavat toimistotilat henkilöstön (”hallimestarin”) käyttöön. Jäänhoitokoneiden tiloissa on voitava tehdä myös huoltotoimenpiteitä ja lisäksi hallin tekniikan huolto on huomioitava suunnitteluvaiheessa. Toimistotilojen sijoittelua voidaan tutkia esim. valmentajien ja opettajien pukuhuoneiden yhteydessä. Se mahdollistaisi myös jääpalloseurojen toimistokäytön.

Hallissa on oltava valvontatila, jota käytetään turvaorganisaation johtokeskuksena ja josta johdetaan ottelutapahtumien operatiivista turvatoimintaa. Valvomo on sijoitettava siten, että sieltä on esteetön näkyvyys kaikkiin katsomoihin sekä koko kenttäalueelle (vrt. esim. uimahallien valvomotilat).

Jääpallotteluiden lisäksi hallin muiden käyttäjien vaatimat varasto- ja huoltotilat (lisäkatsomot ja -penkit esim. konserttien osalta, lavarakenteet jne.) on huomioitava suunnitteluvaiheessa.

4 Muut tekniset näkökulmat suunnittelussa ja rakentamisessa

4.1 Tekniset tilat

- Kone- ja lauhdehuone
- Ilmastointihuone
- Lämpökeskus
- Muuntamo ja sähköpääkeskus

4.2 Hallin rakenteet

- Yleissuunnitelma
- Kantavat rakenteet
- Seinärakenteet ja vesikatto
- Lattian pintamateriaali (huomioiden jääpallokauden ulkoinen käyttö)
- Huoltotilan erityisrakenteet ja kalusteet

4.3 Kenttärakenteet ja putkisto

- Yleinen rakennustekniikan tarkastelu (rakentamispaikka ja sen erityistarpeet)
- Maapohja ja routatekniikka
- Kentän alusrakenteet, pohjaväri (valkoinen), suoja-alueiden tartan-pinta jne.
- Laiterakenteet

4.4 Palotekninen selvitys

- Käyttötarkoitusten huomioinen (urheilu- ja muut tapahtumat, päivittäiskäyttö)

4.5 Kylmäkoneet, kentän perusjäädytys ja huoltojäädytys

- Yleistä (hankinta, huolto, käyttövarmuus jne.)
- Vaatimukset (rakentamispaikan ja hallin käytön mukaan)
- Kuormitustekijät
- Jäänhoitokoneiden (2 kpl) käyttö ja niiden huolto

4.6 Jäähdytysjärjestelmät, säätölaitteet ja tekninen valvonta (tekniset selvitykset)

- Kompressorit, höyrystimet, lauhduttimet
- Lauhduttimen hyödyntäminen muussa käytössä
- Laitteiden käyttö ja huolto

4.7 Muu LVIS-tekniikka

- Hallitilan lämmitys- ja ilmanvaihto
- Vesi- ja viemärlaitteet
- Sähköjärjestelmät ja sähkön riittävyys
- Valaistus, sähkö- ja telelaitteet
- Näkyvyyden asettamat vaatimukset urheiluvalaistukselle
- Muu valaistustekniikka (tapahtumat, messut, konsertit)
- Hallin äänentoistotekniikka ja akustiikka
- Äänentoistojärjestelmä (urheilu- ja pelitapahtumat; muut tapahtumat)

4.8. Rakennuttamiseen liittyvät huomiot

- Kunnallinen kaavoitustilanne; yleiskaava- ja asemakaavatilanne
- Arkkitehtuuri- ja rakennesuunnittelu
- Jääpallohallin sopiminen kaupunkikuvaan
- Liikennesuunnittelu
- urakat, urakkatarjoukset

4.9 Kustannukset

- Kustannuslaskelmat
- Kuntien liikuntapaikkarakentamista koskevat linjaukset
- Kuntien liikuntapaikkarakentamisen taloudelliset päätökset
- Public-Private-Partnership -mahdollisuudet (yritykset, säätiöt, 3. sektori)
- EU-rahoituksen (ESR) mahdollisuudet
- muut toimintamallit
- Osakeyhtiömuotoinen rahoitusmahdollisuus rakennuttamisvaiheessa

4.10 Pääoma- ja käyttökustannukset

- Jääpallohallin käyttösuunnitelmassa huomioidaan käyttökustannukset sekä perusparannustyöt (tietyn vuosisuunnitelman mukaan).
- Energialoudellisuus suunnitellaan käytön ja korjaussuunnitelmien mukaan.

4.10 Henkilökunta ja toimenkuvat

- Jääpallohallin käyttöhenkilöstön riittävyys, koulutus ja tietotaidon ylläpito

Lisä- ja yhteystiedot:

Pekka Liikanen
Suomen Jääpalloliitto, Helsinki
pekka.liikanen@finbandy.fi
040 544 9350

Topiantti Äikäs
SJPL, Oulu
topiantti.aikas@oulu.fi
050 536 2646